

Cách m ng hoa lài s lan đ n nh ng n i nào có cùng hoàn c nh chính tr kinh t nh Ai C p và Tunisie đó là đ c tài, tham ô, nghèo khó và th t nghi p... i kêu g i c a ngo i tr ng M t i Doha là bài h c rút g n đ các ch đ toà tr suy nghĩ ». (Gs.Lê Đình Thông-ĐH Paris Nanterre)

Qu ng tr ng Tahrir, Cairo, trung tâm c a cu c n i đ y c a ng i dân Ai C p đòi l t đ ch đ toà tr .
REUTERS/Asmaa Waguih

Chính sách toà tr , đ c quy n lãnh đ o, thâu tóm quy n l i kinh t trong su t 30 năm qua đã đ n đ n tình tr ng b t c các n c A R p. H u qu là gi i tr ph i lên ti ng đòi quy n s ng. Theo các chuyên gia trong khu v c thì không m t c n l c nào có th ng n ch n « h ng hoa lài » và c u vẫn đ c s ph n c a nh ng ch đ toà tr đang h p h i.

Phong trào ph n kháng t i Ai C p lan r ng sau 16 ngày tranh đ u v i kh u hi u và cũng là m c tiêu t i h u : « ch m đ t 30 năm ch đ Mubarak ». Cách nay đúng m t thá ng, vào ngày 13/12/2010, t i Doha, ngo i tr ng M Hillary Clinton , không rõ vô tình hay c ý, đã đ a ra m t l i c nh cáo mang tính tiên tri « các chính quy n Trung Đông ph i đáp ng khát v ng t do và dân ch c a ng i dân ».

B n ngày sau, m t thanh niên Tunisia có h c th c nh ng th t nghi p đi bán hàng rong t thiêu đ ph n đ i hành đ ng b c hi p c a công an. Ng n l a ph n u t này đã châm ngòi cho « cách m ng hoa lài ».

Khi "cách m ng hoa lài" thành công t i Tunisia r i ti p đ n là bi u tình t i Ai C p, ngo i tr ng M nh c l i n i dung l i tuyên b t i Doha và nói r ng không ph i bà đ e đ a mà th t ra bà nói

lên tâm trí của xã hội công dân. Rõ ràng tiếp xúc với ngoại ngữ M và nhà chuyên nghiệp lãnh đạo quốc gia.

Theo kinh tế gia Lahcen Achy thuộc Trung tâm nghiên cứu Carnegie khu vực Trung Đông, thì « nếu domino Ai Cập sụp đổ thì không ai có thể chắc chắn rằng họ sẽ lây lan ». Vấn đề là « các chính quyền khác trong vùng có khả năng thích nghi đến đâu với cách tiếp cận khi dân chúng nổi dậy ».

Trung Quốc, nên Đ... lo ngại

Theo nhà kinh tế này thì cuộc khủng hoảng hiện nay tại Ả Rập là cuộc khủng hoảng chính trị - xã hội đầu tiên của các nước « đang trỗi dậy ». Do đó cuộc nổi dậy của dân chúng tại Tunisia và tại Ai Cập được chính quyền Bắc Kinh, New Dehli cũng như Nam Phi và Brazil theo dõi rất sát.

Theo Samir Ata, chủ tịch câu lạc bộ kinh tế gia Ả Rập thì « sai lầm » của các chính quyền trong khu vực « là đặt chính trị lên trên kinh tế ». Họ tóm thu hết ưu quyền để lợi ích xây dựng mặt thế giới « bè phái » và « cha truyền con nối ».

Giáo sư chính trị học tại Liban, ông Ghassan Salamé, nguyên là cố vấn của cựu Tổng thống Liên Hiệp Quốc Kofi Annan, hiện nay là nhà nghiên cứu tại Viện Quan hệ Quốc tế Paris nhận định : Cuộc nổi dậy hiện nay là hành động vùng lên của « đạo lý », của quy tắc « tiếp nhận chế độ toàn trị và tham ô ».

Chuyên gia Liban cũng báo là những ai chưa hiểu là khi nói đến « chính trị » là nói đến « đạo đức » thì sẽ không bao giờ hiểu tại sao người dân Trung Đông nổi dậy. Trung Đông đang bước vào một thời đại mới.

Để tìm hiểu thêm về bài học « cách mạng hoa hồng » và những vấn đề chính trị trong khu vực, RFI đặt câu hỏi với giáo sư quan hệ quốc tế Lê Đình Thông, đại học Paris Nanterre.

Giáo sư Lê Đình Thông : « Chä đä toàn thể không cho ngäi dân có cä hội phát triän và có ý kiän. Khát väng dân chä cäa ngäi dân Ai Cập đã đäc Täng tä länh quân đäi công nhän là chính đáng. Täng lai chính trä cäa Ai Cập sẽ tùy thuäc vào cách giäi quyät cäa ngäi dân , tùy thuäc vào täng quan läc läng täi quäc hội täng lai.....Cách mäng hoa lài sẽ lan đän nhäng näi nào có cùng hoàn cänh chính trä kinh tä nhä Ai Cập và Tunisie đó là đäc tài, tham ô, nghèo khó và thät nghiäp...läi kêu gäi cäa ngoäi träng Mätäi Doha là bài häc rút gän đä các chä đä toàn thể suy nghĩ ». (Gs.Lê Đình Thông-ĐH Paris Nanterre)

10/02/2011